DOI: https://doi.org/10.54809/jkss.vi11.355
گۆڤاری کوردستانیی بۆ لێکۆڵینەوەی ستراتیجیی
Copyright © Open access article with CC BY-NC-ND 4.0

کاریگەریی بەکارهێنانی ستراتیژیی Cubing لەسەر گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن لە بابەتی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان

لای فێرخوازانی پۆلی پێنجەمی بنەڕەتیی (قوتابخانەی لیدەرس) وەك نموونە

م.د.شێرزاد علي احمد
کۆلیجی پەروەردەی بنەڕەت - زانکۆی گەرمیان
sherzad.ali@garmian.edu.krd

م.ی. ڕەنگین صديق بكر
کۆلیجی پەروەردەی بنەڕەت- زانکۆی هەڵەبجە
rangin.bakr@uoh.edu.iq

پوختە:
ئامانجی توێژینەوەکە زانینی کاریگەریی بەکارهێنانی ستراتیژی Cubing لەسەر گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن لای فێرخوازانی پۆلی پێنجەمی بنەڕەتییە لە بابەتی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان، تێیدا توێژەران میتۆدی ئەزموونگەرییان بەکارهێناوە کە، بە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی (pre-test and post-test) بۆ گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن جێبەجێ کراوە. کۆمەڵگەی توێژینەوەکە بریتییە لە سەرجەم فێرخوازانی پۆلی پێنجی بنەڕەتیی لە قوتابخانە بنەڕەتییەکانی ناوەندی پارێزگای هەڵەبجە کە، ژمارەیان بریتییە لە (٢٢٨٥) فێرخواز لە (٤٥) قوتابخانەی حوکومیی و ناحوکومیی بۆ ساڵی خوێندنی (٢٠٢٣ – ٢٠٢٤)، توێژەران فێرخوازانی پۆلی پێنجی بنەڕەتییان لە قوتابخانەی ناحکومیی (لیدەرس) وەك سامپڵی توێژینەوەکەیان هەڵبژارد. توێژەران هەردوو گرووپی توێژینەوەکەیان هاوسەنگ کرد لەم گۆڕاوانەدا: (تەمەن، زیرەکیی، ئاستی خوێندەواریی دایکان و باوکان، تاقیکردنەوەی پێشیی بۆ پێوەری گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن)، توێژەران پێوەری گەشەپێدانی کارامەییەکانی گفتوگۆکردنیان بەکارهێنا، پاش دەرهێنانی راستێتی کە، (٠,٨٧) و جێگیریی پێوەرەکە، (٠,٨٩) بوو. دەرئەنجامەکانی توێژینەوەکە بریتیین لە: بەکارهێنانی ستراتیژی Cubing کاریگەریی کارا و بەرچاوی هەیە چونکە، فێرخوازانی گروپی ئەزموونیی ناوەندەژمێرییان (٩٨,٦٦٧) بەراورد بە رێگای ئاسایی، کە ناوەندەژمێرییان (٨٣,٢٨٦) لەسەر گەشەپێدانی کارامەییەکانی گفتوگۆکردن، هەروەها بەکارهێنانی ستراتیژی «کوبینگ» وا لە فێرخوازان ئەکات زیاتر چالاکبن و ببنە هۆی خۆشیی خستنە نێو وانەکە و چالاکیی زۆرتر بکەن چونکە بەهای هەژمارکراو (٥,٠٢٥) گەورەترە لە بەهای خشتەیی (٢,٠٢١). لە کۆتای توێژینەوەکەدا و لە رێگەی ئەو ئەنجامانەی لە خشتەکانیی (٩، ١٠، ١١)هوە بە دەستهاتوون توێژەران ئەم ڕاسپاردانەی خوارەوە ئاراستەی لایەنی پەیوەندیدار کرد: راهێنانکردن بەو مامۆستایانەی لە قۆناغی بنەڕەتیی وانەی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان ئەڵێنەوە لەسەر بەکارهێنانی ستراتیژی Cubing لە رێگەی خوولی راهێنانەوە لەلایەن بەڕێوەبەرایەتیی مەشق و راهێنانی سەر بە بەڕێوەبەرایەتیی پەروەردەی شارەکان و دانانی وانەی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان بۆ ئەو مامۆستایانەی راهێنانیان کردووە لەسەر ستراتیژە نوێ و کاراکانی وانەوتنەوە بەتایبەتی ستراتیژی Cubing لە لایەن بەڕێوەبەرانی قوتابخانەکانەوە.

- کلیلە وشەکان: (کاریگەربی، ستراتییژیی Cubing، کارامەیی، گفتوگۆکردن)

Recieved: 17/11/2023
Accepted: 3/1/2024

E-ISSN: 2790525-X
P-ISSN: 27905268

پێشەکیی

پـەروەردە لـە سـەردەمی شارسـتانییەتە دێرینـەکان تاوەکـوو سـەردەمی ئێسـتا بـە یەکێـك لـە بنەمـاو ناوەنـدە گرنگـەکانی گەشـە و پێشـکەوتنی کۆمەڵگـە دائەنرێـت، هـاوکات یەکێکـە لـە بونیـادە گرنگـەکانی کۆمەڵگـە سـەردەمیی و پێشـکەوتووەکان، لەگـەڵ پێشـکەوتنی شارسـتانییەت و شـۆڕشی زانیاریـی، پێویسـت بـوو گەشـە بـە لایـەنی پەروەردەییـش بدرێـت بـۆ ڕۆیشـتن شانبەشـانی گۆڕانکارییـەکان، بۆئـەوەی وا لـە فێرخـوازان بکرێـت لـە گشـت ئاسـتەکانی خوێندنـدا سـوود لـە ئامـراز و تەکنەلۆژیـا هاوچەرخـەکان وەربگرێت.(حیلـة، ٢٠٠٧: ٢٢٩)

لـە پـەروەردەی هاوچەرخـدا قوتابیـی چالاکـە و ڕۆڵـی سـەرەکیی ئەبینێـت و مامۆسـتاش پاڵنـەر و ڕێنیشـاندەر و ڕێنماییکاریـەتی، بۆئـەوەی مامۆسـتا بتوانێـت بـە ڕۆڵـی خـۆی هەڵبسـێت پێویسـتە شـارەزای ڕێـگا و شـێوازە نوێـکانی وانەوتنــەوە بێــت.

ئاراستە نوێیـەکانی پـەروەردەش جەخـت لەسـەر گرنگیـی هاوکاریـی و پەیوەندیـی نێـوان مامۆسـتا و فێرخـواز ئەکەنـەوە و گرنگیـی ئـەدەن بـە ئـەو تیۆرانـەی کـە کاریگەرییـان هەیـە لەسـەر باشـبوونی پەیوەندیـی لەنێـوان مامۆسـتا و فێرخـوازدا، بەگرنگییـدان بـە ئـەو سـتراتیژە نوێیانـەی کـە، کاراتـرن لـە گەیانـدنی زانیاریـی بـە فێرخـوازان لـە ڕێگـەی گفتوگـۆوە. (التميمي، ٢٠٠٥: ١٢)

وانەوتنـەوەی کارا و کاریگـەر پەیوەسـتە بـە هەمـوو ئـەو ڕێـگا و شـێوازە جۆربەجۆرانـەی مامۆسـتا لەگـەڵ فێرخوازانـدا ئەیگرێتەبـەر لـە هەمـوو لایەنـەکانی جەسـتەیی و گیانیـی فێرخوازانـەوە بـۆ زیاتـر سەرنجڕاکێشـان و خۆشـیی خسـتنە نـاو وانەکەوە.(قزامـل، ٢٠١٢ :١٧)

سـتراتیژیی Cubing یەکێکـە لـەو سـتراتیژییانەی کـە فێرخـواز ڕۆڵـی چـالاکی هەیـە و بەشـدارە لـە وانەکـەدا، بۆیـە ئەکرێـت ڕێگەیـەکی بـاش و سـەرکەوتوو بێـت بـۆ وانەوتنـەوەی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان.

بەشی یەکەم: ناساندنی توێژینەوەکە

میتۆدی توێژینەوەکە

لەم توێژینەوەیەدا میتۆدی ئەزموونیی بەکارهێنراوە، لەبەر گونجاویی لەگەڵ ئامانجی توێژینەوەکە.

- گرفتی توێژینەوەکە

بەهـۆی بـوونی کێشـە لـە قوتابخانـەکانی هەرێمـی کوردسـتاندا لـە وتنـەوەی بابەتـەکان و گەیانـدنی بـە فێرخـوازان، توێـژەران هەوڵیانـداوە لەڕێگـەی بەکارهێنـانی سـتراتیژی (Cubing)هوە بـۆ وتنـەوەی بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان پـەرە بـە تواناکانـی فێرخـوازان بـدەن، توێـژەران کێشـەی توێژینەوەکەیـان بـە شـێوەی پرسـیار دەستنیشـان ئەکـەن، بـەم شـێوەی خـوارەوە:

ئایا بەکارهێنـانی سـتراتیژی Cubing کاریگەریـی هەیـە لەسـەر گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن لای فێرخـوازانی پـۆلی پێنجەمـی بنەڕەتیـی لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان؟

- گرنگیی توێژینەوەکە

بـە هـۆی گەشەسـەندن و پێشـکەوتنی زانسـت و تەکنەلۆژیـای پەروەردەیـی و کرانـەوەی کۆمەڵگـەکان بـە ڕووی

جیهانـدا کـە، بووەتـە هـۆی گۆڕانکاریـی بنچینەیـی و گرنـگ لـە سـەرجەم بـوارەکانی ژیـان و کاریگەریـی راسـتەوخۆی لەسـەر لایـەنی پەروەردەیـی هەیـە لـە رووی ئامانجـەکان و پرۆگـرام و ئامرازەکانییـەوە، بـە تایبەتیـی بـۆ ئاسـتە جیـاوازەکانی خوێنـدن، ئەمـەش بـووە بـە هـۆی ئـەوەی زۆرێـك لـە وڵاتـان کاربکـەن بـۆ دۆزینـەوەی نوێتریـن سـتراتیجیی وانەوتنـەوە. (الزوینـي واخـرون، ٢٠١٣ :١٨)

توێژەران گرنگیی توێژینەوەکەیان بەم شێوەی خوارەوە خستەڕوو:

١- پێشـبینی ئەکرێـت ئـەم سـتراتیژە وا لـە فێرخـوازان بـکات زیاتـر گرنگیـی بـە وانەکەیـان بـدەن و گەشـە بـە کارامەیـی گفتوگۆکردنیـان بدات.

٢- ئەم ستراتیژە وا لە فێرخوازان ئەکات بەبێ ترس بیرۆکەکانیان دەرببڕن و چالاکانە بەشداریی لە وانەکەدا بکەن.

٣- توێژینەوەکـە سـوودی بـۆ مامۆسـتایان ئەبـێ بـۆ دیارییکـردنی ئاسـتی گفتوگۆکـردنی فێرخـوازان لـە رێگـەی پێـوەری بەکارهێـنراوی گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکردنـەوە.

- ئامانجی توێژینەوەکە

زانینـی کاریگەریـی بەکارهێنـانی سـتراتیژی Cubing لەسـەر گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن لای فێرخـوازانی پـۆلی پێنجەمـی بنەڕەتیـی لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان.

توێژینەوەکە چەند گریمانەیەکی بەهەند وەرگرتووە، وەک:

گریمانەی یەکەم:

جیاوازیـی ماناداریـی ئاماریـی نییـە لـە ئاسـتی (٠,٠٥)ی فێرخـوازان لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان لـە نێـوان ناوەندەژمێـری فێرخـوازانی گرووپـی ئەزموونیـی کـە، بابـەت بەپێـی سـتراتیژی Cubing وەرئەگـرن لەگـەڵ ناوەندەژمێـری فێرخـوازانی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو کـە، هەمـان بابـەت بـە رێگـەی ئاسـایی وەرئەگـرن لـە تاقیکردنـەوەی پاشـیی گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن.

گریمانەی دووەم:

جیاوازیـی ماناداریـی ئاماریـی نییـە لـە ئاسـتی (٠,٠٥)ی فێرخـوازان لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان لـە نێـوان ناوەندەژمێـری فێرخـوازانی گرووپـی ئەزموونیـی کـە، بابـەت بەپێـی سـتراتیژی Cubing وەرئەگـرن لـە تاقیکردنـەوەی پێشـیی و پاشـیی گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن.

گریمانەی سێیەم:

جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی نییـە لـە ئاسـتی (٠,٠٥)ی فێرخـوازان لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان لـە نێـوان ناوەندەژمێـری فێرخـوازانی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو کـە، بابـەت بەپێـی رێگـەی ئاسایی وەرئەگـرن لـە تاقیکردنـەوەی

پێشـیی و پاشـیی پێـوەری گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن.

١-٥- سـنووری توێژینەوەکـە: فێرخـوازانی پـۆلی پێنجەمـی بنەڕەتیـی لـە قوتابخانـەی (لیـدەرسی ناحکومیـی) بـۆ سـاڵی خوێنـدنی ٢٠٢٣-٢٠٢٤ و بـە دیاریکراویـی بابەتـەکانی نێـو کتێبـی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکانی پـۆلی پێنجەمـی بنەڕەتیـی بـۆ قوتابخانـەکانی هەرێمـی کوردسـتان.

پێناسەی زاراوەکان

- ستراتیژی وانەوتنەوە

هەریەك لە مانەی خوارەوە بەم جۆرە پێناسەیان کردووە:

(عـلي، ٢٠١٠): کۆمەڵێـك رێـکاری وانەوتنەوەیـە، مامۆسـتا هەڵیئەبژێرێـت و پـلانی هەیـە لـەکاتی وانەوتنـەوەدا بـەکاری بهێنێـت، بـە مەبەسـتی گەیشـتن بـە ئامانجـە پێشـکەوتووەکانی فێرکـردن بـە زۆرتریـن کاریگەریـی (عـلي، ٢٠١٠ :٨٤).

(اللولـو، ٢٠٠٦): هونـەری هەماهەنگیـی کـردە فێرکارییەکانـە بـۆ بەدیهێنـانی چەنـد ئامانجێـکی دیاریکـراو لـە بارودۆخێـکی دیاریکـراو کـە، چەندیـن رێـگا و شـێواز لەخۆدەگرێـت (اللولـو، ٢٠٠٦ :٢).

پێناسـەی توێـژەران: پلانێـکی گشـتگیری ئامادەکاریـی وانەوتنەوەیـە، کـە هەریەکـە لـە رێـگا و شـێوازیش لـە خۆئەگرێـت بـە مەبەسـتی بەدیهێنـانی ئامانجـە فێرکارییـەکان.

- ستراتیژی Cubing

(أمبوسـعیدي والبلـوشي، ٢٠١١): بریتییـە لـە شـێوازێکی بیـنراو کـە، یارمەتیـی فێرخـوازان ئـەدات زانیارییەکانیـان رێـك بخـەن لـە شـەش لاوە (أمبوسـعیدي والبلـوشي، ٢٠١١: ٤٩٦).

(أحمـد، ٢٠١٩): بریتییـە لـەو سـتراتیژەی کـە، یارمەتیـی فێرخـوازان ئـەدات بـۆ رێکخسـتنی زانیارییەکانیـان دەربـارەی رووداو یـان دیاردەیـەك کـە، مەبەسـتی وانەکەیـە لەشـەش لایەنـەوە (أحمـد، ٢٠١٩: ٢٢٥).

پێناسـەی توێـژەران: بریتییـە لـە کۆمەڵـە رێکارێـکی وانەوتنـەوە کـە، شـەش قۆناغـی یـەك لـەدوای یـەك لەخۆئەگرێـت (وەسـفکردن، بەراوردکاریـی، درووسـت کـردنی پەیوەندیـی، شـیکارکردن، گواسـتنەوەی زانیارییـەکان، سـەلماندن)، ئامانـج لێـی گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکردنـە لای فێرخـوازانی پـۆلی پێنجەمـی بنەڕەتیـی.

-کارامەیی گفتوگۆکردن

- (شـقورە، ٢٠١٥): بریتییـە لـە بنیاتنـانی کۆمەڵـە بنەمـاو رەفتارێـك بـۆ فێرخـواز کـە، پـەرە بـە توانـای گفتوگۆکـردنی گونجـاو لەگـەڵ فەلسـەفەی کۆمەڵگـەدا ئـەدەن بـۆ فێرخـوازان و ئەتەکێتـی گفتوگۆکـردن بـەرز ئەکەنـەوە لـە هەڵوێسـتە جیاوازەکاندا.(شـقورە، ٦:٢٠١٥)

- (سـید، ٢٠٢١): بریتییـە لـە توانـای ئاڵوگۆڕکـردنی بیـروڕاکان و خسـتنەڕووی پێشـنیاز بـۆ چارەسـەرکردنی کێشـەیەکی دیاریکـراو کـە، هەمـوو لایەنـەکان رازیـی بـکات لـە کاتی گفتوگۆکـەدا (سـید، ٢٠٢١: ٤٤١)

- پێناسەی توێژەران: بریتییە لە توانای فێرخواز بۆ درووست کردنی پەیوەندیی زارەکیی و نازارەکیی لەگەڵ کەسانی تر، لە ڕێگەی چالاکیی و هەوڵە زانستییەکانییەوە بە یارمەتیی مامۆستا، ئاست و توانای فێرخوازانیش لە ڕێگەی پێوەری ئامادەکراوی نێو توێژینەوەکەوە ئەپێورێت.

بەشی دووەم: لایەنی تیۆریی و توێژینەوەکانی پێشوو

- ستراتییژی Cubing

ستراتییژیی Cubing یەکێکە لە جۆرەکانی ستراتییژیی فێرکردن کە, لەسەر بنەمای ڕێکخستنی زانست دامەزراوە و لە ساڵی (١٩٨٠) لەلایەن (Cowan and Cowan) پەرەی پێدراوە، بەوپێیەی کار ئەکات بۆ هاندانی فێرخواز بۆ بیرکردنەوە لە کاتی وانەوتنەوەدا بە سەیرکردنی بابەتەکە یان، چەمکەکە لە شەش لاوە کە، بریتیین لە (وەسفکردن، بەراوردکردن، پەیوەندییکردن، شیکاریی، گواستنەوە، سەلماندن یان بەڵگەهێنانەوە)، لەم شیکارییەدا، ئەوە هاوتایە لەگەڵ پۆلێنکردنی بنیامین بلوم لە ئاستە گشتییەکانی زانستدا، واتە کارئەکات بۆ یارمەتیدانی فێرخوازان بۆ بەکارهێنانی ئاستە جیاوازەکان لە بیرکردنەوەدا.(خالد، حنش، ٢٠٢٢: ٥٣٧)

ئەم ستراتییژە وا ئەکات فێرخواز لە بیرکردنەوەدا نەرمونیان بێت و دیدێکی قووڵی هەبێت بۆ بابەتەکە کە، لە ئەنجامی سەیرکردنی بابەتەکە لە لایەنی جیاوازەوە، پاشان فێرخواز بە شێوەیەکی گشتگیرتر لە بابەتەکە تێئەگات و یارمەتیی مامۆستا ئەیات بۆ دانانی کۆمەڵێک پرسیار و ئاست لە شەش لاکە کە، رووی جیاوازی لەسەر بابەتەکە هەیە.(الشمري، ٢٠١٥: ١٧)

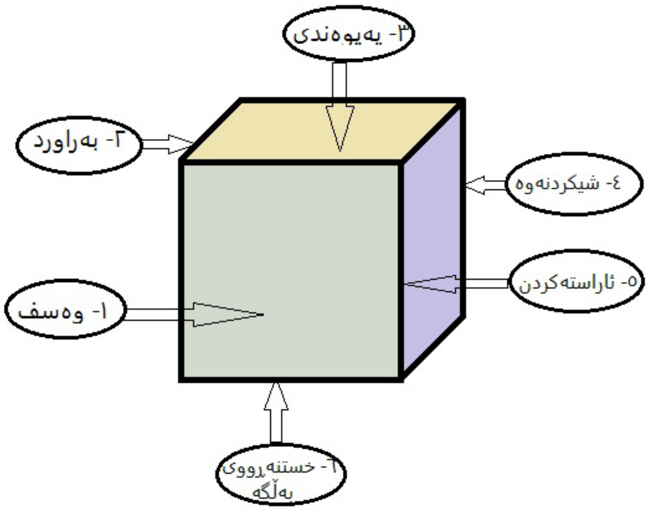

شێوەی (١) ستراتییژی Cubing

هەنگاوەکانی جێبەجێکردنی ستراتییژیی Cubing لە پۆلدا لەلایەن مامۆستاوە

مامۆستا ستراتییژیی Cubing و چۆنییەتی بەکارهێنانیی بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی وانەکە روون ئەکاتەوە.

مامۆستا زانیاریی دەربارەی شەش لاکە ئەیاتە فێرخوازان و راهێنانیان پێ ئەکات لەسەر چۆنییەتیی پێکهێنانی.

مامۆستا بەپێی توانا و ئارەزووی فێرخوازەکان دابەشیان ئەکات بۆ چەند گرووپێك.

مامۆستا ئەرکەکان بۆ گرووپەکان دائەنێت و سرووشتی کاری هەر گرووپێک روون ئەکاتەوە.
فێرخوازەکان زانیاریی کۆئەکەنەوە و گفتوگۆ لەسەر ئەو زانیارییە کۆکراوانە ئەکەن، فێرخوازان ئەبێت لەسەر هەر رووبەکی شەش لاکە زانیارییەکان بنووسن.
هەر تاکێکی گرووپەکان دۆزینەوەکانی خۆی بۆ ئەندامانی گرووپەکەیان ئەخوێنێتەوە بۆ دانوستان و گفتوگۆ.
مامۆستا شێوەی کۆتایی شەش لاکە پیشان ئەیات کە، گرووپەکان پێی گەیشتوون (خالد، حنش، ٢٠٢٢: ٥٣٩).

ئامانجەکانی ستراتیژی Cubing

زیرەکیی زمانەوانیی لە نێو فێرخوازان گەشە ئەکات لە رێگەی ئەو گفتوگۆیانەی کە، لە نێوانیاندا روو ئەیەن لە کاتی پڕکردنەوەی شەش لاکە.
ئەتوانرێت زیرەکیی کۆمەڵایەتیی پەرەی پێ بدرێت ئەگەر فێرخوازان بە هاوکاریی لاکانی شەش لاکە، بنیات بنێن. (ابوسعدي والبلوشي، ٢٠٠٩: ٤٦٧).
ستراتیژیی کوبینگ یارمەتیی فێرخوازان ئەیات هەندێک پرۆسەی زانیاریی بەدەستبهێنن و تێگەیشتن لە بابەتەکە بە سەیرکردنی شەش لایەنی جۆراوجۆریی بابەتەکە.
زیرەکیی بیرکاریی و لۆژیکیی لە رێگەی ستراتیژیی Cubing و کۆکردنەوەی بیرۆکەو گەشەپێدانی هزرەوە، لەکاتێکدا بیرۆکەکان لە رووخساری شەش لاکەدا ئەخرێنە روو.
هاندانی فێرخوازان بۆ ئەوەی زیاتر نەرمونیان بن لە بیرکردنەوەکانیاندا بۆ ئەوەی بابەتەکە لە چەند لایەنێکەوە ببینن (عبدالوهاب، ٢٠٢٢: ٢٩٧).

کارامەییەکانی گفتوگۆکردن

چەمکی گفتوگۆکردن:

گفتوگۆکردن بریتییە لە گفتوگۆی نێوان دوو لایەن یان زیاتر کە, ئاڵوگۆڕی بیرۆکەکانیان ئەکەن تاوەکوو ئەگەنە تێگەیشتنێکی زیاتر بۆ گەیشتن بە ئامانجە سوودبەخشەکان (شقورة، ٢٠٢١: ٢١).
کارامەیی گفتوگۆکردن یارمەتیدەرە لە پرۆسەی درووست کردنی پردی متمانە لە نێوان لایەنە دانوستانکارەکاندا، مرۆڤ پێویستی بە لێهاتوویی دیالۆگ هەیە لە لایەنە جۆراوجۆرەکانی ژیانیدا نەک تەنها لە بواری کاردا، رەنگە مرۆڤ خۆی لە دۆخێکدا ببینێتەوە کە، پێویستیی بە بڕیاردانی پێویست بێت، جا لەگەڵ خۆی یان، خێزانەکەی یان، هاورێکانی کاتێک کەسەکە توانای گفتوگۆکردن بەدەست ئەهێنێت و بە سەرکەوتوویی پراکتیزەی ئەکات، بەدڵنیاییەوە ئەتوانێت متمانە لە کەسانی تر بەدەستبهێنێت، پەیوەندییەکی بەردەوام درووست بکات و قەناعەتیان پێ بکات لەوەی کە، پێویستی پێیەتی (ابو سعدة،٢٠١٧: ٦).
قسەکردن گرنگیی خۆی لەوەوە وەرئەگرێت کە، لە بووندا پێش نووسین بووە، ئێمە پێش ئەوەی بنووسین قسەمان کردووە، زیاتر قسە ئەکەین لەوەی بخوێنینەوە و بنووسین، هەروەها لەبەر ئەوەی مرۆڤەکان مەیلی وەرگرتنی زمانیان هەیە بە گوێگرتن و پێیان باشە بە قسەکردن زیاتر بنێرن نەک بە نووسین، قسەکردن بۆ خوێندەوار و نەخوێندەواریش گونجاوە، بەوپێیەی توخمێکی جەوهەریی فێربوونە و ئامرازی تاکە بۆ دەربڕینی هەست و بۆچوون و بیرۆکەکانی، هاوکات یارمەتیدەرمانە بۆ پەیوەندیکردن لەگەڵ کەسانی تر و زانینی بیرۆکە و بۆچوونەکانیان، بنەمای

پەیوەندیی نێوان تاک و کۆمەڵگاکانە، پێویستە قسە بکەیت, چاندنی متمانەبەخۆبوون لە تاکدا (مخلوف،٢٠٢١: ٣٣٥).

گرنگیی گفتوگۆکردن

پاڵ بە مێشکی فێرخوازەوە ئەنێت بۆ دیدار و گفتوگۆ و بیرکردنەوە و ئەم توانایانە بەسە بۆ ئەوەی ببنە هۆکارێک بۆ گەیشتن بە پێشکەوتن و گەشەسەندنی بیری فێرخوازان.

گفتوگۆ ئامرازێکە بۆ مامەڵەکردنی درووست ی فێرخوازان و دوورکەوتنەوە لە ناکۆکیی و ململانێ و شەڕانگێزیی.

گەشە بە بیری دیموکراسیی ئەدات لای فێرخوازان.

گفتوگۆ ئامرازێکی پەروەردەیی بەهێزە لە گەیشتن بە ئامانجەکان و ئاشکراکردنی پێداویستییەکانی فێرخوازان.

زیادکردنی بوێریی فێرخواز و توانای رووبەڕووبوونەوەی بەربەستەکان و متمانە بەخۆبوون (الرومي، ٢٠١٤: ٣٤١).

توێژینەوەکانی پێشوو

توێژینەوەی (٢٠٢١,Apiag, Alia)

توێژینەوەیەکە بە ناونیشانی (کاریگەریی ستراتیژیی Cubing لەسەر ئەدای فێرخوازانی بنەڕەتیی) لەلایەن (Mary Grace Apiag, Alia leemarc) لە وڵاتی فیلیپین کراوە، بە ئامانجی زانینی کاریگەریی ستراتیژیی Cubing لەسەر ئەدای فێرخوازانی بنەڕەتیی.

توێژەران لە توێژینەوەکەیاندا میتۆدی توێژینەوەی ئەزموونییان بەکارهێناوە، فێرخوازانی پۆلی چوارەم و پۆلی پێنجەم و پۆلی شەشەم, پانزە (١٥) پرسیاریان پێدرا کە، پێش ئەنجامدانی توێژینەوەکە و دوای ئەنجامدانی توێژینەوەکە هەمان پرسیار بوون، دوای بەدەستهێنانی داتا، بە بەکارهێنانی رێژەی سەدیی و تاقیکردنەوەی تائیی, داتاکان شیکرانەوە.

لە ئەنجامدا دەرکەوت کە، جیاوازیی بەڵگەداریی ئاماریی هەیە لە نێوان ناوەندەژمێریی فێرخوازانی گرووپی ئەزموونیی کە، بەپێی ستراتییژی Cubing وانەیان پێ ئەوترایەوە لەگەڵ فێرخوازانی گرووپی کۆنترۆڵکراو کە، هەمان بابەتیان بە رێگەی ئاسایی پێ ئەوترایەوە. لە کۆتایی توێژینەوەکەدا توێژەران گەیشتنە ئەو ئەنجامەی کە, بەکارهێنانی ستراتییژی Cubing ئەتوانێت ئەدای فێرخوازان لە زانستدا باشتر بکات (٢٠٢١,Apiag, Alia: ٥١).

توێژینەوەی (Alqwrashy، ٢٠٢٠)

توێژینەوەیەکە بە ناونیشانی (کاریگەریی بەکارهێنانی ستراتییژیی کوبینگ لە گەشەپێدانی تێگەیشتن لە خوێندنەوە لای فێرخوازانی ناوەندیی EFLی عێراقیی و هەڵسەنگاندنی ئەوەی کە، تا چەند کاریگەریی لەسەر هەڵوێستیان هەیە بەرامبەر بە خوێندنەوە) لە ولاتی عێراق کراوە و لە گۆڤارێکی نێودەوڵەتیی بڵاوکراوەتەوە لەلایەن توێژەران (Saadiya Wudaa Alquraishya, Ali Abdulhussein Sagbanb, Hisham Adnan AlMuma)، بە ئامانجی زانینی کاریگەریی بەکارهێنانی ستراتییژیی کوبینگ لە گەشەپێدانی تێگەیشتن لە خوێندنەوە لای فێرخوازانی ناوەندیی EFLی عێراقیی و هەڵسەنگاندنی ئەوەی کە، تا چەند کاریگەریی لەسەر هەڵوێستیان هەیە بەرامبەر بە خوێندنەوە.

توێژەران دیزاینی ئەزموونییان بەکارهێناوە لە توێژینەوەکەیاندا، نموونەی ئەم توێژینەوەیە بەسەر دوو گرووپی جیاوازدا دابەشکرا: ئەزموونیی و کۆنترۆڵکراو کە، (٣٠) سی فێرخواز بۆ هەر گرووپێك دانرابوو، فێرخوازانی گرووپی کۆنترۆڵکراو فێرکاریی خوێندنەوەیان پێکرابوو بەپێی ئەو شێوازە دیاریکراوەی کە، لە پۆلدا پەیڕەو ئەکرا، لەکاتێکدا

فێرخوازانی گرووپی ئەزموونیی بەپێی ستراتیژیی Cubing وانەیان پێ ئەوترایەوە، لە کۆتایی توێژینەوەکەدا توێژەران گەیشتن بەو ئەنجامەی کە، فێرکردنی خوێندنەوە لە ڕێگەی بەکارهێنانی ستراتیژیی (Cubing)ەوە ڕۆڵێکی بەرچاوی هەیە لە باشترکردنی تێگەیشتن و هەڵوێستی خوێندنەوەی فێرخوازانی ناوەندیی EFLی عێراقی بەرامبەر بە خوێندنەوە (Alqwrashy, ٢٠٢٠: ٣٣٩).

بەشی سێیەم: ڕێکاریی و لایەنی کرداریی توێژینەوەکە

-میتۆدی توێژینەوەکە:

توێژەران لە توێژینەوەکەیاندا دیزایینی ئەزموونگەرییان بەکارهێنا، کە ڕێگەچارەیەکی باشە بۆ چارەسەرکردنی کێشەی فێرکردن(محمد، ٢٠٠٢: ٣٨٨)، بە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی کە، لە دوو گرووپ پێکدێت: گرووپی ئەزموونیی و گرووپی کۆنترۆڵکراو. گرووپی ئەزموونیی بەپێی ستراتیژی Cubing وانەیان پێ ئەوترێتەوە و گرووپی کۆنترۆڵکراو هەمان بابەت بە ڕێگەی ئاسایی وانەیان پێ ئەوترێتەوە، بە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی بۆ گۆڕاوی کارامەیی گفتوگۆکردن، خشتەی (١).

خشتەی (١)

دیزاینی ئەزموونیی توێژینەوەکە

گرووپ	تاقیکردنەوەی پێشیی	ڕێگای وانەوتنەوە	تاقیکردنەوەی پاشیی
ئەزموونیی	کارامەیی گفتوگۆکردن	ستراتیژی Cubing	کارامەیی گفتوگۆکردن
کۆنترۆڵکراو		ڕێگای ئاسایی	

٣-٣-کۆمەڵگە و نموونەی توێژینەوەکە:

٣-٣-١- کۆمەڵگەی توێژینەوەکە:

کۆمەڵگەی توێژینەوەکە بریتییە لە هەموو فێرخوازانی پۆلی پێنجی بنەڕەتیی لە قوتابخانە بنەڕەتییەکانی ناوەندی پارێزگای هەڵەبجە کە، ژمارەیان بریتییە لە (٢٢٨٥) فێرخواز لە (٤٥) قوتابخانەی حکومیی و ناحکومیی بۆ ساڵی خوێندنی (٢٠٢٣ - ٢٠٢٤).

٣-٣-٢- نموونەی توێژینەوەکە:

نموونە بەشێکە لەو کۆمەڵگایەی کە، توێژینەوەکەی لەسەر ئەکرێت و بەپێی چەند ڕێسایەکی تایبەت هەڵئەبژێرێت بۆ ئەوەی بەشێوەیەکی درووست نوێنەرایەتیی کۆمەڵگاکە بکات.(داود وعبدالرحمن، ١٩٩٠، ١١٩) توێژەران فێرخوازانی پۆلی پێنجی بنەڕەتیی لە قوتابخانەی (لیدەرسی ناحکومیی) بۆ نموونەی توێژینەوەکەیان هەڵبژارد، خشتەی (٢).

خشتەی (٢)

گرووپ و ژمارەی فێرخوازانی نموونەی توێژینەوەکە

گرووپ	گرووپ	ڕێگای وانەوتنەوە	ژمارەی فێرخواز	ژمارەی فێرخواز دوورخراو	ژمارەی کۆتایی فێرخوازان
أ	ئەزموونیی	ستراتیژی Cubing	٢٤	٣	٢١
ب	کۆنترۆڵکراو	ڕێگای ئاسایی	٢٣	٢	٢١
کۆ			٤٧	٥	٤٢

هاوسەنگیی هەردوو گرووپی توێژینەوەکە:

توێــژەران هــەردوو گرووپــی توێژینەوەکەیــان هاوســەنگ کــرد لــەم گۆڕاوانــەدا: (تەمــەن، زیرەکیــی، ئاســتی خوێندەواریــی دایــکان و بــاوکان، تاقیکردنــەوەی پێشــیی بــۆ پێــوەری گەشــەپێدانی کارامەیــی گفتوگۆکــردن).

ئاستی خوێندەواریی باوکان و دایکانی فێرخواز

مەبەسـت لـە ئاسـتی خوێندەواریـی بـاوکان و دایـکانی فێرخـواز ئەوەیـە کـە، توێـژەران بۆیـان روون ببێتـەوە بـاوک و دایـکی فێرخـوازانی هـەردوو گرووپـی توێژینەوەکـە خـاوەنی چـی ئاسـتێکن لـەو ئاسـتانەی توێـژەران دیارییانکـردووە کـە، ژمارەیـان (٣) سـێ ئاسـتە (بێبڕوانامـە، بنەڕەتیـی و ئامادەیـی، پەیمانـگا و کۆلیـژ بـە سـەرەوە)، پاشـان توێـژەران هەسـتان بـە دیاریکردنـی بەهـای هەریـەك لـە ئاسـتەکان بەپێـی خوێندەواریـی و بڕوانامەیـان، خشـتەی (٣).

خشتەی (٣)

ئاستی خوێندنی باوکان و دایکانی فێرخوازان

ز	ئاستی خوێندەواریی	بەهاکان
١	بێ بڕوانامە	١
٢	بنەڕەتیی و ئامادەیی	٢
٣	پەیمانگا و کۆلیژ بە سەرەوە	٣

٣-٤-١-١- ئاستی خوێندەواریی باوکان

توێـژەران ئاسـتی خوێندەواریـی بـاوکانی فێرخوازانیـان لـە دۆسـییەی فێرخـوازان لـە کارگێڕیـی قوتابخانـە و لـە ڕێگـەی فۆرمێکـەوە لـە فێرخوازانـەوە بەدەسـتهێنا، بـۆ زانینـی جیاوازیـی لەنێـوان هـەردوو گرووپەکـە هاوکۆلکـەی ئاماریـی (کای سـکوێر)یان بەکارهێنـا، لـە ئەنجامـدا دەرکـەوت، جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی نییـە لـە نێـوان هـەردوو گرووپـی ئەزموونیـی و گرووپـی کۆنترۆڵکـراودا لـە ئاسـتی خوێندەواریـی بـاوکانی فێرخـوازان، واتـە هـەردوو گـرووپ هاوسـەنگن لەگـۆڕاوی ئاسـتی خوێندەواریـی بـاوکان، خشـتەی (٤).

خشتەی (٤)

ئەنجامی تاقیکردنەوەی کایی دووجا بۆ جیاوازیی نێوان ئاستی خوێندنی باوکانی فێرخوازانی هەردوو گرووپ

گرووپ	پێبڕوانامە	بنەڕەتی و ئامادەیی	پەیمانگا و زانکۆ	ژ. فێرخواز	نرخی کای دووجا		بەڵگەداریی لەئاستی ٠,٠٥
					دەرهێنراو	خشتەیی	
ئەزموونیی	٤	٥	١٢	٢١	٠,٦٥١	٥,٩٩١	بەڵگەدار نییە
کۆنترۆڵکراو	٥	٣	١٣	٢١			
کۆ	٩	٨	٢٥	٤٢			

ئاستی خوێندەواریی دایکان

توێـژەران ئاسـتی خوێندەواریـی دایـکانی فێرخوازانیـان لـە دۆسـییەی فێرخـوازان لـە کارگێڕیـی قوتابخانـە و لـە ڕێگـەی فۆرمێکـەوە لـە فێرخوازانـەوە بەدەسـتهێنا، بـۆ زانینـی جیاوازیـی لـە نێـوان هـەردوو گرووپەکـە هاوکۆلکـەی ئاماریـی (کای سـکوێر)یان بەکارهێنـا، لـە ئەنجامـدا دەرکـەوت جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی نییـە لـە نێـوان هـەردوو گرووپـی ئەزمـوونی و گرووپـی کۆنترۆڵکـراودا لـە ئاسـتی خوێندەواریـی دایـکانی فێرخـوازان واتـە هـەردوو گـرووپ هاوسـەنگن لـە گـۆڕاوی ئاسـتی خوێندەواریـی دایـکان، خشـتەی (٥).

خشتەی (٥)

ئەنجامی تاقیکردنەوەی کایی دووجا بۆ جیاوازیی نێوان ئاستی خوێندنی دایکانی فێرخوازانی هەردوو گرووپ

گرووپ	پێبڕوانامە	بنەڕەتی و ئامادەیی	پەیمانگا و زانکۆ	ژ. فێرخواز	نرخی کای دووجا		بەڵگەداریی لەئاستی ٠,٠٥
					دەرهێنراو	خشتەیی	
ئەزموونیی	٥	٧	٩	٢١	٠,١٢٥	٥,٩٩١	بەڵگەدار نییە
کۆنترۆڵکراو	٥	٨	٨	٢١			
کۆ	١٠	١٥	١٧	٤٢			

٣-٤-١-٣- تەمەنی فێرخوازان

توێـژەران تەمـەنی فێرخوازانیـان لـە ڕێگـەی تۆمـاری دۆسـییەی تایبەتیـی فێرخـوازانی نموونـەی توێژینەوەکـە وەرگـرت، سـەرەڕای دابەشـکردنی فۆرمـی تایبـەت بەسـەر فێرخوازانـدا بـۆ وەرگرتنـی ڕێکـەوتی ڕۆژ و مانـگ و سـاڵی تەمەنیـان، پـاش وەرگرتنـی داتـاکان و بەکارهێنـانی تاقیکردنـەوەی (T.test) بـۆ دوو بـژاردەی سـەربەخۆی ژمـارە یەکسـان بـە مەبەسـتی زانینـی جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی لـە نێـوان هـەردوو گرووپـی ئەزموونیـی و کۆنترۆڵکـراودا، لـە ئەنجامـدا دەرکـەوت کـە، جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی نییـە لەنێـوان ناوەندەژمێـری گرووپـی ئەزموونیـی (١٢٠,٦١٩) و گرووپـی کۆنترۆڵکـراو (١٢١,٦١٩)، لەبـەر ئـەوەی بەهـای هەژمارکـراو (١,٠١٧) بچووکـترە لـە بەهـای خشـتەی (٢,٠٢١)، کەواتـە

فێرخـوازانی هـەردوو گـرووپ لـە گـۆڕاوی تەمەنـدا هاوسـەنگن، خشـتەی (٦).

خشتەی (٦)

ئەنجامی تاقیکردنەوەی T بۆ جیاوازیی نێوان ناوەندەژمێری تەمەنی فێرخوازانی هەردوو گرووپ

گرووپ	ناوەندەژمێریی	لادانی پێوەریی	نرخی T		بەڵگەداریی لە ئاستی (٠,٠٥)
			هەژمارکراو	خشتەیی	
ئەزموونیی	١٢٠,٦١٩	٢,٩٢٤	١,٠١٧	٢,٠٢١	بەڵگەدار نییە
کۆنترۆڵکراو	١٢١,٦١٩	٣,٤٢٧			

زیرەکیی

توێـژەران پشـتیان بـە تاقیکردنـەوەی (جـۆن ڕافـن) بەسـتووە بـۆ دیاریکـردنی زیرەکیـی کـە, بـۆ ژینگـەی عێـراق گونجـاوە، تاقیکردنەوەکـە لـە یـەك کاتـدا بەسـەر هـەردوو گرووپـی ئەزموونیـی و کۆنترۆڵکـراودا جێبەجێکـرا و پاشـان ناوەندەژمێـری بـۆ دەرهێـنرا، دواتـر بـۆ زانینـی جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی لـە نێـوان هـەردوو ناوەندەژمێرییەکـە, توێـژەران تاقیکردنـەوەی (T.test)یـان بـۆ دوو بـژاردەی سـەربەخۆی ژمـارە یەکسـان بەکارهێنـا، لـە ئەنجامـدا دەرکـەوت کـە, جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی نییـە لـە نێـوان هـەردوو ناوەندەژمێرییەکـەدا، گرووپـی ئەزموونیـی (٢٨,٣٣٨) و گرووپـی کۆنترۆڵکـراو (٢٩,١٩٠)، لەبـەر ئـەوەی، بەهـای هەژمارکـراو (٠,٦٨٠) بچووکـترە لـە بەهـای خشـتەی (٢,٠٢١)، کەواتـە فێرخـوازانی هـەردوو گـرووپ هاوسـەنگن لـە زیرەکییـدا، خشـتەی (٧).

خشتەی (٧)

ئەنجامی تاقیکردنەوەی T بۆ جیاوازیی نێوان ناوەندەژمێری فێرخوازانی هەردوو گرووپ لە زیرەکدا

گرووپ	ناوەندەژمێریی	لادانی پێوەریی	نرخی T		بەڵگەداریی لە ئاستی (٠,٠٥)
			هەژمارکراو	خشتەیی	
ئەزموونیی	٢٨,٣٣٨	٥,٠٥٩	٠,٦٨٠	٢,٠٢١	بەڵگەدار نییە
کۆنترۆڵکراو	٢٩,١٩٠	٣,٩٥٨			

٣-٥- تاقیکردنەوەی پێشیی بۆ پێوەری کارامەیی گفتوگۆکردن

توێـژەران ناوەندەژمێـر و لادانی پێوەریـی بـۆ نمـرەی پێـوەری کارامەیـی گفتوگۆکـردنی فێرخـوازانی هـەردوو گرووپـی توێژینـەوە لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان لـە تاقیکردنـەوەی پێشـیی دەرهێنـا لـە ڕێگـەی بەکارهێنـانی تاقیکردنـەوەی (T.test) بـۆ دوو گرووپـی سـەربەخۆی ژمـارە یەکسـان، لـە ئەنجامـدا دەرکـەوت کـە, جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی نییـە لەنێـوان ناوەندەژمێریـی فێرخـوازانی گرووپـی ئەزموونیـی و ناوەندەژمێریـی فێرخـوازانی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو چونکـە، بەهـای هەژمارکـراو بچووکـترە لـە بەهـای خشـتەیی، خشـتەی (٨).

خشتەی (٨)

ئەنجامــی تاقیکردنــەوەی T بــۆ جیاوازیــی نێــوان ناوەندەژمێریــی پێشــیی پێــوەری گەشــەپێدانی کارامەیــی گفتوگۆکــردن فێرخــوازانی هــەردوو گــرووپ

گرووپ	ناوەندەژمێریی	لادانی پێوەریی	نرخی T		بەڵگەداریی لە ئاستی (٠,٠٥)
			هەژمارکراو	خشتەیی	
ئەزموونیی	٧٠,٠٩٥	٦,٠٨٢	٠,٥١٥	٢,٠٢١	بەڵگەدار نییە
کۆنترۆڵکراو	٧١,١٤٣	٧,٠٦٦			

٣-٦- ئامادەکردنی پێوەری کارامەیی گفتوگۆکردن

توێــژەران پێوەرێکیــان ئامادەکــرد بــۆ کارامەیــی گفتوگۆکــردن، بــە ســودوەرگرتن لــە توێژینــەوەکانی پێشــووی نزیــك لــە ناونیشــانەکەی کــە، هەمــان گــۆڕاوی پاشــکۆیان بەکارهێنــاوە، پاشــان پێوەرەکەیــان خســتە بــەر دەســتی کۆمەڵــە مامۆســتایەکی پســپۆر و شــارەزای بــواری پــەروەردە و ڕێگاکانی وانەوتنــەوە، بــۆ دەرهێنــانی ڕاســتێتی پێوەرەکــە و گونجاویــی بڕگــەکانی، پــاش چاککردنــەوەی بڕگــەکان و دارشــتنەوەی ئامادەکــرا.

٣-٧- راستـێتیی و درووست یی ئامراز (ڕاستێتی ڕووکەشیی)

بۆ دەرهێنـانی راســتێتیی و درووســت یــی پێــوەر، ئەبــێ پێوەرەکــە بخرێتــە بەردەســتی کۆمەڵــە پســپۆڕێکی بوارەکــە بــۆ بڕیــاردان لەســەر گونجاویــی بڕگــەکانی پێوەرەکــە (اکــبر، ٢٠١١: ٤٥)، توێــژەران پێوەرەکەیــان خســتە بــەر دەســتی کۆمەڵێــك پســپۆڕ و شــارەزای بــواری پــەروەردە و دەروونیــی (پاشــکۆی ژمــارە ١) بەمەبەســتی زانینــی گونجاویــی بڕگــەکانی پێوەرەکــە بــۆ فێرخــوازانی پــۆلی پێنجــی بنەڕەتیــی، پــاش گەڕاندنــەوەی پێوەرەکــە و پشتبەســتن بــە ڕێــژەی ڕازیبــوونی (٨٠٪) و زیاتــری دادوەران بــۆ هــەر بڕگەیــەك، دوای ئــەوەی ڕێــژەی ڕازیبــوونی هــەر بەندێــکی پێوەرەکــە دەرهێــنرا کــە، ((٨٧٪ بــوو.

٣-٨- جێگیریی

توێــژەران جێگیریــی پێوەرەکەیــان دەرهێنــا لــە ڕێگــەی وەرگرتنــی نموونەیــەك، دوور لــە نموونــەی ســەرەکیی توێژینەوەکــە، بەشــێوەی تاقیکردنــەوە و دووبــارە تاقیکردنــەوە (test re-test) کــە، بریتیــی بــوون لــە (١٧) فێرخــواز لــە فێرخــوازانی پــۆلی پێنجــی بنەڕەتیــی لــە قوتابخانــەی (لیــدەرس)ی ناحکومیــی، لــە ئەنجامــدا جێگیریــی پێوەرەکــە بەدەســتهات بــە پلــەی (٠,٨٩) بەپێــی هاوکۆلکــەی ئاماریــی پێرســۆن.

٣-٩- هێزی جیاکەرەوە

مەبەســت لــە هێــزی جیاکــەرەوەی بڕگــە ئەوەیــە کــە، بڕگــەکانی تاقیکردنەوەکــە بتوانێــت جیاوازیــی بــکات لەنێــوان خوێنــدکارانی کۆمەڵــەی بــەرز و خوێنــدکارانی کۆمەڵــەی نــزم، توێــژەر لــە ڕێگــەی هاوکۆلکــەی هێــزی جیاکــەرەوەوە، هێــزی جیاکــەرەوەی بڕگــەکانی دەرهێنــا، لــە ئەنجامــدا دەرکــەوت هێــزی جیاکــەرەوەی بڕگــەکان ئەکەوێتــە نێــوان (٠,٣٣ بــۆ ٠,٣٨) کــە، ئەمــەش بــە ڕای (الإمــام واخــرون، ١٩٩٠ :١١٩) بەگونجــاو دائەنرێــت بــۆ بەکارهێنــانی بڕگــەکانی پێوەرەکــە وەکــوو ئامرازێــکی پشتپێبەســتراو لــە ئەزمــوونی توێژینەوەکــە.

بەشی چوارەم: خستنەڕووی ئەنجامەکان و گفتوگۆکردنیان

٤-١- خستنەڕووی ئەنجامەکان

دوای تەواوبـوونی مـاوەی ئەزموونیـی توێژینەوەکـە، توێـژەران ئەنجامەکانیـان خسـتەڕوو بەپێـی گریمانـەکان و لەرێگـەی بەراوردکـردنی ئـەو داتایانـەی بەدەسـتیان هێنابـوو بـەم شـێوەیە:

گریمانەی یەکەم:

جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی نییـە لـە ئاسـتی (٠,٠٥)ی فێرخـوازان لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان لـە نێـوان ناوەندەژمێـری فێرخـوازانی گرووپـی ئەزموونیـی کـە، بابـەت بەپێـی سـتراتیجی کوبینـگ وەرئەگـرن لەگـەڵ ناوەندەژمێـری فێرخـوازانی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو کـە، هەمـان بابـەت بـە رێگـەی ئاسـایی وەرئەگـرن لـە تاقیکردنـەوەی پاشـیی پێـوەری گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن.

توێـژەران ناوەندەژمێریـی و لادانی پێوەریـی بـۆ نمـرەی پێوەریـی کارامەیـی گفتوگۆکـردنی فێرخـوازانی هـەردوو گرووپـی توێژینـەوە لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان دەرهێنـا لـە رێگـەی بەکارهێنـانی تاقیکردنـەوەی (T.test) بـۆ دوو گرووپـی سـەربەخۆی ژمـارە یەکسـان، لـە ئەنجامـدا دەرکـەوت کـە، جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی هەیـە لەنێـوان ناوەندەژمێریـی فێرخـوازانی گرووپـی ئەزموونیـی و ناوەندەژمێریـی فێرخـوازانی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو چونکـە، بەهـای هەژمارکـراو گەورەتـرە لـە بەهـای خشـتەیی، ئەمـەش روونـی ئەکاتـەوە کـە، بەڵگـەدارە لـە بەرژهوەندیـی گرووپـی ئەزموونیـی، واتـە سـتراتیجی کوبینـگ کاریگەریـی هەیـە لـە گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان بـەراورد بـە رێگـەی ئاسـایی، خشـتەی (٩).

خشتەی (٩)

ئەنجامـی تاقیکردنـەوەی T بـۆ جیاوازیـی نێـوان ناوەندەژمێـری پاشـیی پێـوەری گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن فێرخـوازانی هـەردوو گـرووپ

گرووپ	ناوەندەژمێریی	لادانی پێوەریی	نرخی T		بەڵگەداریی لە ئاستی (٠,٠٥)
			هەژمارکراو	خشتەیی	
ئەزموونیی	٩٨,٦٦٧	٩,٣٩٣	٥,٠٢٥	٢,٠٢١	بەڵگەدارە
کۆنترۆڵکراو	٨٣,٢٨٦	١٠,٤١٧			

بـە پێـی خشـتەی (٩) جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی هەیـە لەنێـوان گرووپـی ئەزموونیـی و گرووپـی کۆنترۆڵکـراودا لـە تاقیکردنـەوەی گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن لـە بەرژهوەندیـی گرووپـی ئەزموونیـی، کەواتـە: گریمانـەی (سـفری) رەت دەکرێتـەوە کـە، توێـژەر دایناب‌ـوو و گریمانـەی جێگرەوە پەسـەند دەکرێـت.

گریمانەی دووەم:

جیاوازیی بەڵگەداریی ئاماریی نییە لە ئاستی (٠،٠٥)ی فێرخوازان لە بابەتی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان لەنێوان ناوەندەژمێری فێرخوازانی گرووپی ئەزموونیی کە، بابەت بەپێی ستراتییژی Cubing وەرئەگرن لە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن.

توێژەران ناوەندەژمێری و لادانی پێوەریی لە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی بۆ نمرەی پێوەری کارامەیی گفتوگۆکردنی فێرخوازانی گرووپی ئەزموونیی لە بابەتی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان دەرهێنا، لە ڕێگەی بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی (T.test) بۆ دوو گرووپی هاوپەیوەست، لە ئەنجامدا دەرکەوت کە، جیاوازیی بەڵگەداریی ئاماریی لەنێوان ناوەندەژمێریی فێرخوازانی گرووپی ئەزموونیی لە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی دا هەیە چونکە، بەهای هەژمارکراو گەورەترە لە بەهای خشتەیی، ئەمەش ئەوە روون ئەکاتەوە کە، بەڵگەدارە لە بەرژەوەندیی گرووپی کۆنترۆڵکراو لە تاقیکردنەوەی پاشیی دا، واتە ستراتییژی Cubing کاریگەریی هەیە لە گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن لەبابەتی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان، خشتەی (١٠).

خشتەی (١٠)

ئەنجامی تاقیکردنەوەی T بۆ جیاوازیی نێوان ناوەندەژمێری پێشیی و پاشیی پێوەری گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن فێرخوازانی گرووپی ئەزموونیی

گرووپی ئەزموونیی		جیاوازیی	لادانی پێوەریی	نرخی T		بەڵگەداریی لە ئاستی (٠،٠٥)
				هەژمارکراو	خشتەیی	
پێشیی	٧٠،٠٩٥	٢٨،٥٧٢	٦،٠٨٢	١٠،١٤٢	٢،٠٨٦	بەڵگەدارە
پاشیی	٩٨،٦٦٧		٩،٣٩٣			

بە پێی خشتەی (١٠) جیاوازیی بەڵگەداریی ئاماریی هەیە لەنێوان گرووپی ئەزموونیی لە تاقیکردنەوەی پێوەریی گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن لە بەرژەوەندیی تاقیکردنەوەی پاشیی، کەواتە: گریمانەی (سفریی) رەت ئەکرێتەوە کە، توێژەران دایاننابوو و گریمانەی جێگرەوە پەسەند دەکرێت.

گریمانەی سێیەم:

جیاوازیی بەڵگەداریی ئاماریی نییە لە ئاستی (٠،٠٥)ی فێرخوازان لە بابەتی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان لەنێوان ناوەندەژمێریی فێرخوازانی گرووپی کۆنترۆڵکراو کە، بابەت بەپێی ڕێگای ئاسایی وەرئەگرن لە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی پێوەری گەشەپێدانی کارامەیی گفتوگۆکردن.

توێژەران ناوەندەژمێریی و لادانی پێوەریی لە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشیی بۆ نمرەی پێوەریی کارامەیی گفتوگۆکردنی فێرخوازانی گرووپی کۆنترۆڵکراو لە بابەتی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان دەرهێنا، لەڕێگەی بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی (T.test) بۆ دوو گرووپی هاوپەیوەست، لەئەنجامدا دەرکەوت کە، جیاوازیی بەڵگەدار ئاماریی لەنێوان ناوەندەژمێریی فێرخوازانی گرووپی کۆنترۆڵکراو لە تاقیکردنەوەی پێشیی و پاشییدا هەیە چونکە،

بەهـای هەژمارکـراو گەورەتـرە لـە بەهـای خشـتەیی، ئەمـەش ئـەوە روون ئەکاتـەوە کـە، بەڵگـەدارە لـە بەرژەوەندیـی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو لـە تاقیکردنـەوەی پاشـییدا، واتـە رێـگای ئاسـایی کاریگەریـی هەیـە لـە گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان، خشـتەی (١١).

خشتەی (١١)

ئەنجامـی تاقیکردنـەوەی T بـۆ جیاوازیـی نێـوان ناوەندەژمێـری پێشـیی و پاشـیی پێـوەری گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن فێرخـوازانی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو

گرووپی کۆنترۆڵکراو	ناوەندەژمێریی	جیاوازیی	لادانی پێوەریی	نرخی T		بەڵگەداریی لە ئاستی (٠,٠٥)
				هەژمارکراو	خشتەیی	
پێشیی	٧١,١٤٣	١٢,١٤٣	٧,٠٦٦	٤,٠٠١	٢,٠٨٦	بەڵگەدارە
پاشیی	٨٣,٢٨٦		١٠,٤١٧			

بـە پێـی خشـتەی (١١) جیاوازیـی بەڵگەداریـی ئاماریـی هەیـە لای گرووپـی کۆنترۆڵکـراو لـە تاقیکردنـەوەی پێشـیی و پاشـیی پێـوەری گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن لـە بەرژەوەندیـی تاقیکردنـەوەی پاشـیی، کەواتـە: گریمانـەی (سـفری) رەت ئەکرێتـەوە کـە، توێـژەران دایاننابـوو و گریمانـەی جێگـرەوە پەسـەند ئەکرێـت.

٢-٤- گفتوگۆکردنی ئەنجامەکان

لەو ئەنجامانەی لە هەریەکە لە خشتەکانی (٩ ، ١٠، ١١) خراونەتە روو دەرئەکەوێت کە:

وانەوتنـەوە بـە سـتراتییژی Cubing کاریگـەر و کارایـە لـە سـەر گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن لای فێرخـوازانی پـۆلی پێنجـی بنەڕەتیـی، گەشـەپێدانی کارامەیـی گفتوگۆکـردن باشـتر بـووە لای خوێنـدکارانی گرووپـی ئەزموونیـی بـەراورد بـە گرووپـی کۆنترۆڵکـراو کـە، هەمـان بابەتیـان بەرێـگای ئاسـایی وەرئەگـرت، بـۆ گفتوگۆکـردنی ئەنجامـەکان سـوود لـە توێژینـەوەکانی پێشـوو وەرگیـراوە و ئـەم ئەنجامەیـش تەبایـە لەگـەڵ ئەنجامـی توێژینـەوەکانی پێشـووی نزیـك لـە ناونیشـانی ئـەم توێژینەوەیـە.

توێـژەران بۆیـان دەرکـەوت وانەوتنـەوە بـە سـتراتییژی Cubing وائـەکات فێرخـوازان لەبابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان باشـتر بیربکەنـەوە و بۆچونەکانیـان دەربـڕن، بـە بۆچـوونی توێـژەران سـتراتییژی (Cubing) وا ئـەکات فێرخـوازان بەگرنگییـەوە لـە بابـەتی کارامەیـی و بەهـا کۆمەڵایەتییـەکان بڕوانـن.

سـتراتییژی Cubing هانـدەر و یارمەتیـدەری فێرخوازانـە بـۆ دەربڕیـن و گفتوگۆکـردن و پرسـیارکردن و وەڵامدانـەوەی پرسـیارەکان بـە بـێ شـەرم و دوودڵیـی ئەمـەش هۆکارێـکی یارمەتییـدەرە بـۆ سـەرکەوتنی سـتراتییژییەکە.

فێرخـوازانی گرووپـی کۆنترۆڵکـراو لـە تاقیکردنـەوەی پاشـییدا گەشـەیانکردووە بـەراورد بـە هەمـان گـرووپ لـە تاقیکردنـەوەی پێشـیی و کەمـتر گەشـەیانکردووە لـە لێهاتوویـیەکانی گفتوگۆکـردن بـەراورد بـە گرووپـی ئەزموونیـی.

بەشی پێنجەم: دەرئەنجامەکان و ڕاسپاردەکان و پێشنیازەکان

٥-١- دەرەنجامەکان

دوای بەدەستهێنانی داتا و لەرێگەی شیکردنەوەی داتاکانی توێژینەوەکە، توێژەران توانییان بگەن بەم دەرئەنجامانەی خوارەوە:

بەکارهێنانی ستراتیژی Cubing کاریگەریی کارا و بەرچاوی هەیە چونکە، فێرخوازانی گروپی ئەزموونیی ناوەندەژمێرییان (٩٨,٦٦٧) بەراورد بە رێگای ئاسایی، کە ناوەندەژمێرییان (٨٣,٢٨٦) لەسەر گەشەپێدانی کارامەییەکانی گفتوگۆکردن.

بەکارهێنانی ستراتیژی Cubing وا لە فێرخوازان ئەکات زیاتر چالاك بن و ببنە هۆی خۆشیی خستنە نێو وانەکە و چالاکیی زۆرتر بکەن چونکە بەهای هەژمارکراو (٥,٠٢٥) گەورەترە لە بەهای خشتەیی (٢,٠٢١).

٥-٢- ڕاسپاردەکان

لە کۆتای توێژینەوەکەدا و لە رێگەی ئەو ئەنجامانەی لە خشتەکانیی (٩، ١٠، ١١)هوە بە دەستهاتوون توێژەران ئەم ڕاسپاردانەی خوارەوە ئاراستەی لایەنی پەیوەندیدار ئەکەن:

١- ڕاهێنانکردن بەو مامۆستایانەی لە قۆناغی بنەڕەتیی وانەی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان ئەڵێنەوە لەسەر بەکارهێنانی ستراتیژی Cubing لەرێگەی خوولی ڕاهێنانەوە لەلایەن بەڕێوەبەرایەتیی مەشق و ڕاهێنانی سەر بە بەڕێوەبەرایەتیی پەروەردەی شارەکانەوە.

٢- دانانی وانەی کارامەیی و بەها کۆمەڵایەتییەکان بۆ ئەو مامۆستایانەی ڕاهێنانیان کردووە لەسەر ستراتیژە نوێ و کاراکانی وانەوتنەوە بە تایبەتیی ستراتیژی Cubing لە لایەن بەڕێوەبەرانی قوتابخانەکانەوە.

٥-٣- پێشنیازەکان

توێژەران ئەم پێشنیازەی خوارەوە ئەخەنە روو بۆ ئەوەی توێژەران لە داهاتوودا توێژینەوەیان لەسەر بکەن:

کاریگەریی بەکارهێنانی ستراتیژی Cubing لەسەر گەشەپێدانی بیری ڕەخنەگرانە لە بابەتی کۆمەڵایەتیی لای فێرخوازانی پۆلی پێنجەمی بنەڕەتیی.

لیستی سەرچاوەکان

یەکەم: بە زمانی عەرەبیی:

- ابو سعدة، صفاء (٢٠١٧)، فن مهارة التفاوض والحوار (التفاوض والحوار باحتراف)، دار خالد اللحياني للنشر والتوزيع، الطبعة الاولى، عمان.

- أحمد، سارة عبد الستار الصاوي (٢٠١٩)، فاعلية استراتيجية المكعب في تدريس الدراسات الاجتماعية على تنمية بعض مهارات التخيل التاريخي ولاتجاه نحو العمل الجماعي لدى تلاميذ المرحلة الابتدائية، المجلة العلمية لكلية التربية، جامعة اسيوط، المجلد (٢٥)، العدد الثامن.

- اكبر، شيماء حسين (٢٠١١)، مقروئية كتاب الفيزياء للصف الثاني المتوسط وعلاقتها بالقدرة القرائية للطلبة، رسالة ماجستير كلية التربية ابن الهيثم، جامعة بغداد.

- أمبو سعيدي، عبدالله بن خميس وسليمان بن محمد البلوشي (٢٠٠٩)، طرائق تدريس العلوم مفاهيم وتطبيقات عملية، دار المسيرة للنشر والتوزيع والطباعة، عمان – الاردن.

- ـــــــــــــــــــــــــــــــ (٢٠١١)، طرائـق تدريـس العلـوم مفاهيـم وتطبيقـات عمليـة، ط٢، دار المسـيرة للنـشر والتوزيـع والطباعـة، عـمان – الاردن.

الامـام، مصطفـى محمـود وانـور حسـين عبدالرحمـن وصبـاح حسـين العجيـلي (١٩٩٠): التقويـم والقيـاس، وزارة التعليـم العـالي والبحـث العلمـي، جامعـة بغـداد.

- الرومـي، احمـد بـن عبـد العزيـز (٢٠١٤)، الدواعـي المعريفيـة والوطنيـة لتعزيـز ثقافـة الحوارلـدى طـلاب المرحلتـين المتوسـطة والثانويـة مـن وجهـة نظـر المعلمـين، مجلـة جامعـة الإمـام محمـد بـن سـعود الإسـلامية، العلـوم التربويـة، العـدد الرابـع – ج١.

- الزوينـي، ابتسـام صاحـب، ضيـاء العرنـوسي وحيـدر حاتـم (٢٠١٣)، المناهـج وتحليـل الكتـب، دار الفكـر للنـشر والتوزيـع، عـمان – الاردن.

- الشـمري، زينـب حسـن عـلي (٢٠١٥)، فاعليـة اسـتعمال اسـتراتيجية المكعـب في تنميـة التفكـير التركيبـي لـدى طالبلـت الصـف الخامـس الادبي في مـادة الجغرافيـة، رسـالة ماجسـتير، كليـة التربيـة للعلـوم الانسـانية، جامعـة بابـل، عـيراق.

- خالـد، رنـا ابراهيـم وشـهاب احمـد حنـش (٢٠٢٢)، اثـر اسـتراتيجية المكعـب في قـدرة طالبـات الصـف الرابـع الادبي عـلى تحليـل النصـوص الادبيـة، مجلـة ابحـاث كليـة التربيـة الأساسـية، المجلـد ١٨، العـدد ١.

- سـيد، أسـماء محمـد عبـد العضيـم (٢٠٢١)، اسـتخدام مدخـل قضايـا الجدليـة في تدريـس الفلسـفة لتنميـة مهـارات الحـوار وبقـاء أثـر التعلـم لـدى طـلاب المرحلـة الثانويـة، مجلـة جامعـة الفيـوم للعلـوم التربويـة والنفسـية، المجلـد الخامـس عـشر، العـدد السـادس عـشر.

- شـقورة، فـداء حسـن احمـد (٢٠١٥)، أثـر إثـراء محتـوا كتـاب التربيـة المدنيـة في تنميـة قيـم الحـوار لـدى طلبـة الصـف الرابـع الأسـاسي، رسـالة الماجسـتير، كليـة التربيـة، الجامعـة الإسـلامية – غـزة.

- عبدالوهـاب، امـير فاضـل حميـد (٢٠٢٣)، اثـر اسـتخدام نمـذج المكعـب في تحصيـل طلبـة قسـم الفيزيـاء لمـادة طرائـق التدريـس، مجلـة ابحـاث كليـة التربيـة الأساسـية، المجلـد ١٩، العـدد ١.

- علي، محمد السيد (٢٠١٠)، موسوعة المصطلحات التربوية، ط١، دار المسيرة للنشر والتوزيع، عمان – الاردن.

- اللولو، فتحية صبحي سالم (٢٠٠٦)، استراتيجيات حديثة في التدريس، كلية التربية، جامعة الإسلامية – غزة، فلسطين.

- مخلـوف، دينـا السـيد عبـد الواحـد (٢٠٢١)، اسـتراتيجية التعلـم المنـم ذاتيـا لتنميـة مهـارات المحادثـة والحـوار وادابهـما لـدى تلاميـذ المرحلـة الإعداديـة، رسـالة ماجسـتير، كليـة التربيـة، جامعـة المنصـورة، مـصر.

- التميمـي، محمـد طاهـر نـاصر حسـين (٢٠٠٥)، أثـر اسـتخدام السـتراتيجتي الملخصـات العامـة وأسـئلة التحضـير القبليـة في تحصيـل طـلاب الصـف الخامـس الآدبي في مـادة التاريـخ الحديـث، اتروحـة الدكتـورا (غـير منشـورة) ، الجامعـة المسـتنصرية ، كليـة التربيـة.

- قزامل، سونيا هانم علي (٢٠١٢) ، طرق التدريس المعاصرة ، الطبعة الأولى، عالم الكتب ، القاهرة – مصر.

- حيلة، محمد محمود (٢٠٠٧)، مهارات التدريس الصفي، ط٢، دار المسيرة للنشر والتوزيع، عمان – الاردن.

دووەم: بە زمانی ئینگلیزیی:

- Apiag, Mary Grace, Alia leemarc (٢٠٢١), Teaching Science Using Cubing Technique for Selected Elementary Grade Level, Journal of Education & Social Policy, Vol. ٨, No. ١.

- AlMumar, Alquraishya, Saadiya Wudaa, Ali Abdulhussein Sagbanb, Hisham Adnan (٢٠٢٠), The Role of

Cubing Strategy in Improving Iraqi EFL Intermediate Learners' Reading Comprehension and Attitude, International Journal of Innovation, Creativity and Change, Volume ١١, Issue ٦.

پاشکۆی (١)

لیستی ناوی پسپۆران

ز	ناوی سیانیی	پسپۆریی	نازناوی زانستیی	شوێنی کارکردن
	د.سلوى احمد امين	پێوانە و هەڵسەنگاندن	پرۆفیسۆر	زانکۆی سەلاحەددین - هەولێر
	د.شوان فرج سعيد	ڕێگاکانی وانەوتنەوە	پ.یاریدەدەر	زانکۆی گەرمیان
	د.مناضل عباس قاسم	ڕێگاکانی وانەوتنەوە	پ.یاریدەدەر	زانکۆی گەرمیان
	م.يوسف فخرالدين حسين	ڕێگاکانی وانەوتنەوە	پ.یاریدەدەر	زانکۆی سەلاحەددین - هەولێر
	د.تانيا نورالدين صابر	ڕێگاکانی وانەوتنەوە	مامۆستا	زانکۆی سەلاحەددین - هەولێر
	د.ئەردەلان لەتیف عەبدولقادر	فەلسەفەی پەروەردە	مامۆستا	زانکۆی سەلاحەددین - هەولێر
	د. عثمان عبدالله امين	ڕێگاکانی وانەوتنەوە	مامۆستا	زانکۆی سەلاحەددین - هەولێر
	د. هيوا غفار على	پێداگۆجیای گشتیی	مامۆستا	پەروەردەی گەرمیان
	د. ڕوا محمد صالح	ڕێگاکانی وانەوتنەوە	مامۆستا	زانکۆی سەلاحەددین - هەولێر

أثر استخدام استراتيجية المكعب في تنمية مهارات الحوار في مادة المهارات والقيم الاجتماعية
لدى طلاب الصف الخامس الاساسي بمدرسة (ليدرس) أنموذجا.

ملخص البحث

يهدف البحث المعرفة أثر استخدام استراتيجية المكعب في تنمية مهارات الحوار في مادة المهارات والقيم الاجتماعية لدى طلاب الصف الخامس الاساسي، استخدم الباحثون في دراستهم منهج التجريبي التي يلائم لغرض الدراسة، وهو التصميم القبلي والبعدي. اختبار تنمية مهارات الحوار، يتكون من مجموعتين، مجموعة تجريبية ومجموعة ضابطة، يتم تدريس المجموعة التجريبية وفق استراتيجية المكعب والمجموعة الضابطة نفس المادة بالطريقة الاعتيادية. يشمل مجتمع البحث جميع طلاب الصف الخامس في المدارس الابتدائية في محافظة حلبجة، عددهم (٢٢٨٥) طالبا في (٤٥) مدرسة حكومية وغير حكومية للعام الدراسي (٢٠٢٣ - ٢٠٢٤)، الباحثين من طلاب الصف الخامس في مدرسة (ليدرس غير الحكومية) لعينة بحثه.

وأجرى الباحث تكافئآ بين المجموعات الدراسة على هذه المتغيرات (العمر، الذكاء، التحصيل الدراسي الأبوين، درجات

التطبيـق القبـلي المقيـاس مهـارات الحـوار)، اسـتخرج الباحـث صـدق وثبـات المقيـاس التـي بلـغ صـدق المقيـاس (٠,٨٧) ، والثبـات (٠,٨٩) والـذي يعتـبر ثباتـاً مناسـباً، مقبـولاً.

بعـد الانتهـاء مـن التجربـة وجمـع البيانـات أجـرى الباحثـون اختبـارات وتحليـلات إحصائيـة عـلى البيانـات التـي تـم الحصـول عليهـا مـن خـلال اسـتعمال الحزمـة الإحصائيـة (Spss) ، فأظهـرت الاسـتنتاجات الاتيـة منهـا:

١. إن اسـتخدام إسـتراتيجية المكعـب لـه تأثـير كبـير لأن طـلاب المجموعـة التجريبيـة حصلـوا عـلى متوسـط الحسـابي (٩٨,٦٦٧) مقارنـة بالطريقـة اعتياديـة التـي لديهـا متوسـط الحسـابي (٨٣,٢٨٦) في تنميـة مهـارات الحـوار.

٢. اسـتخدام اسـتراتيجية المكعـب يجعـل الطـلاب أكـثر نشـاطا ويجعلهـم يسـتمتعون بالـدرس ويقومـون بمزيـد مـن الأنشـطة جعـل الـدرس ممتعـا وأكـثر نشـاطا لأن القيمـة المحسـوبة (٥,٠٢٥) أكـبر مـن القيمـة الجدوليـة (٢,٠٢١).

وفي نهايـة الدراسـة ومـن خـلال النتائـج التـي تـم الحصـول عليهـا في الجـداول (٩، ١٠، ١١) قـدم الباحثـون التوصيـات التاليـة للجهـات مختـص:

١- تدريـب معلـم والمعلـمات عـلى التدريـس المهـارات والقيـم الاجتماعيـة بالمـدارس الابتدائيـة عـلى اسـتخدام اسـتراتيجية المكعـب مـن خـلال الـدورات التدريبيـة التـي تنظمهـا مديريـة التدريـب ضمـن مديريـات التربيـة بالمدينـة.

٢- إعـداد دروس المهـارات والقيـم الاجتماعيـة للمعلمـين الذيـن تـم تدريبهـم عـلى اسـتراتيجيات التدريـس الجديـدة والفعالـة، وخاصـة اسـتراتيجي المكعـب مـن قبـل مديـر المـدارس.

وفي نهايـة الدراسـة اقـترح الباحثـون عنوانـاً: أثـر اسـتخدام اسـتراتيجية المكعـب في تنميـة التفكـير الناقـد في مـادة الاجتماعيـة لـدى طـلاب الصـف الخامـس الأسـاسي.

The effect of using the Cubing strategy in developing dialogue skills in the subject of social skills and values

among fifth-grade students of Leaders School as an example.

Abstract

The research aimed to identify the effect of using the Cubing strategy in developing dialogue skills in the subject of social skills and values among fifth-grade students. In their study, the researchers used the experimental design used and appropriate for the purpose of the study, which is the pre- and post-test design. The developing dialogue skills test consists of two groups, an experimental group and a control group. The experimental group is taught according to the cube strategy and the control group is taught the same material in the usual way. The research community includes all fifth-grade students in primary schools in Halabja Governorate, their number is (2285) students in (45) governmental and non-governmental schools for the academic year (2023 - 2024). The researchers are fifth-grade students in the (Leaders non-governmental) school for his research sample.

The researcher conducted an equal study between the study groups on these variables (age, intelligence,

parental academic achievement, scores of the pre-application of the dialogue skills scale). The researcher extracted the validity and reliability of the scale, as the validity of the scale reached (0.87), and the reliability was (0.89), which is considered an appropriate and acceptable reliability.

After completing the experiment and collecting data, the researcher conducted statistical tests and analyzes on the data obtained through the use of the statistical package (SPSS), results show that :

1- Using the Cubing strategy has a significant impact because the students of the experimental group obtained an arithmetic average of (98.667) compared to the traditional method, which has an arithmetic average of (83.286) in developing dialogue skills.

2. Using the Cubing strategy makes students more active and makes them enjoy the lesson and do more activities. It makes the lesson interesting and more active because the calculated value (5.025) is greater than the tabulated value (2.021).

At the end of the study, and through the results obtained in Tables (9, 10, and 11), the researchers presented the following recommendations to the relevant authorities:

-1 Training teachers of teaching skills and social values in primary schools to use the cube strategy through training courses organized by the Training Directorate within the city's education directorates.

-2 Preparing lessons on social skills and values for teachers who have been trained on new and effective teaching strategies, especially the strategic Cubing, by the school principal.

At the end of the study, the researchers proposed a title: The effect of using the Cubing strategy in developing critical thinking in the social subject among fifth-grade students.